



EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI  
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

# İMALAT SANAYİİNDE KAPASİTE KULLANIM DURUM RAPORU 2021/III

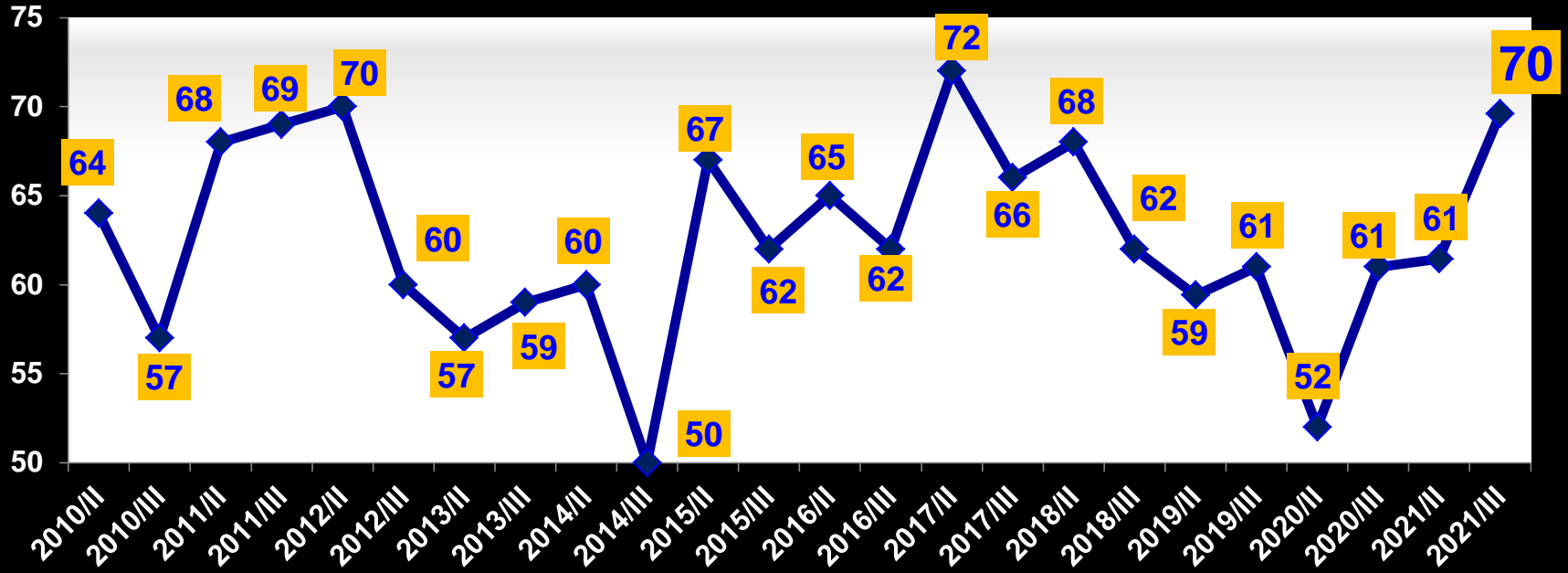
**KASIM 2021**

# AÇIKLAMA

- Ege Bölgesi Sanayi Odası olarak; 1980 yılından bu yana **«İmalat Sanayiinde Kapasite Kullanım Durumu»** çalışmasını yürütüyoruz.
- Merkez Bankası tarafından açıklanan aylık **Kapasite Kullanım Oranı** çalışmamızın da ana sorusunu oluşturmaktadır.
- Geçmişte kitap olarak basılan çalışmayı, 2018 yılından itibaren de kapsamlı bir rapor olarak kamuoyuna sunmak istedik.
- Çalışma; mevcut çeyrekte **gerçekleşen durum** ve sonraki çeyrekte **beklentilere** ilişkin önemli fikirler vermektedir
- **74** üyemiz, 2021 yılı III. çeyrek için hazırlanan anket çalışmasına katılmıştır.
- Çalışma, **3 ayda bir** kısa bir anket ile üyelere sorulan sorulardan derlenmektedir.



# EBSO KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)



**Kapasite Kullanım Oranı**, kullanılan üretim kapasitesinin yüzdesidir.

Kapasite Kullanımı, ekonomideki genel büyüme ve talebi yansıtmaktadır.

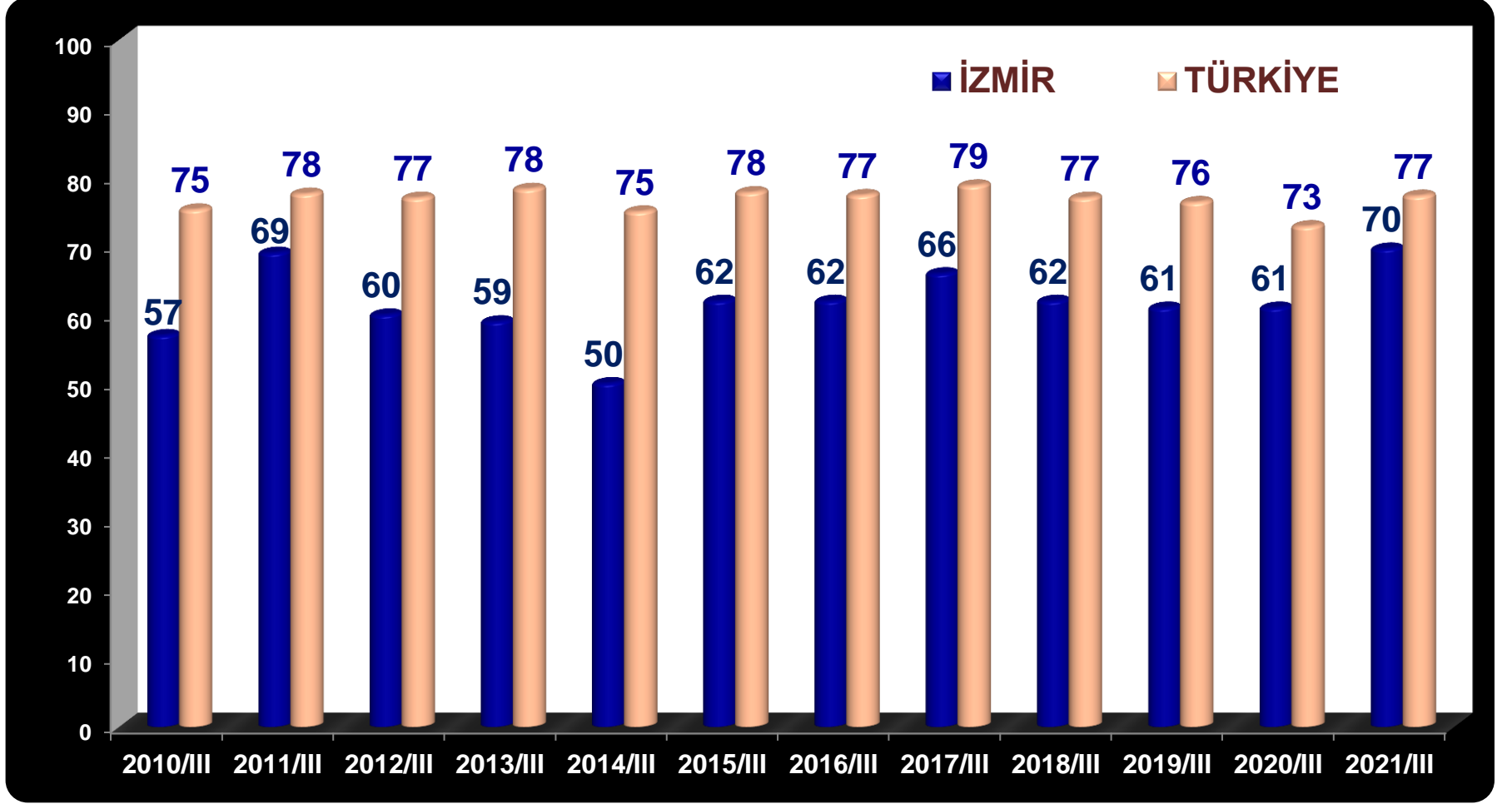
**Değişimler**; firmaların maliyet, karlılık ve nakit akışlarında değişimlere yol açtığı için yakından takip edilir.

EBSO üyelerine 3 ayda bir sorulan kapasite kullanım oranı artarak 2021 yılı III. çeyrekte de **%70** olarak gerçekleşmiştir. 2021 yılının üçüncü çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%23'ü** tam kapasite ile, **%77'si** atıl kapasite ile çalıştığını belirtmiştir.

# EBSO SEKTÖREL KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)

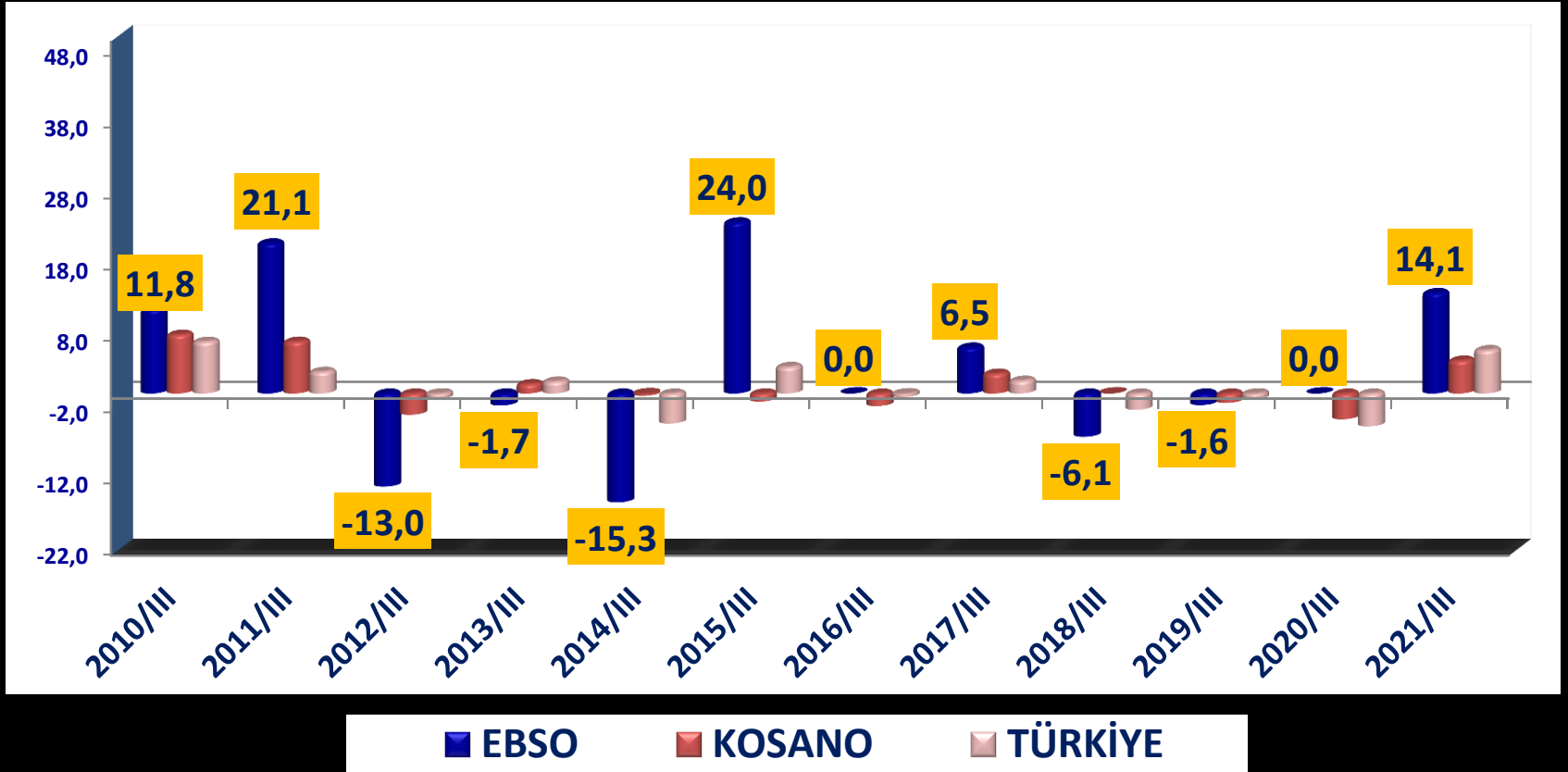
| SEKTÖR ADI                          | KKO (%)     |
|-------------------------------------|-------------|
| TEKSTİL VE DERİ ÜRÜNLERİ SANAYİ     | 76,0        |
| GIDA SANAYİ                         | 68,3        |
| <b>TÜKETİM</b>                      | <b>73,1</b> |
| KAĞIT VE BASIM SANAYİ               | 83,3        |
| ÇEŞİTLİ İMALAT SANAYİ               | 33,3        |
| KİMYA VE KİMYASAL ÜRÜNLER SANAYİ    | 71,0        |
| İNŞAAT SANAYİ                       | 49,6        |
| DEMİR-ÇELİK, METAL VE DÖKÜM SANAYİ  | 73,9        |
| <b>ARA</b>                          | <b>66,2</b> |
| MADEN, TOPRAK, MERMER ve CAM SANAYİ | 85,3        |
| TAŞIT VE OTOMOTİV YAN SANAYİ        | 70,5        |
| MAKİNA SANAYİ                       | 68,5        |
| ELEKTRİK-ELEKTRONİK SANAYİ          | 69,0        |
| <b>YATIRIM</b>                      | <b>71,5</b> |

# YILLAR İTİBARI İLE III. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)



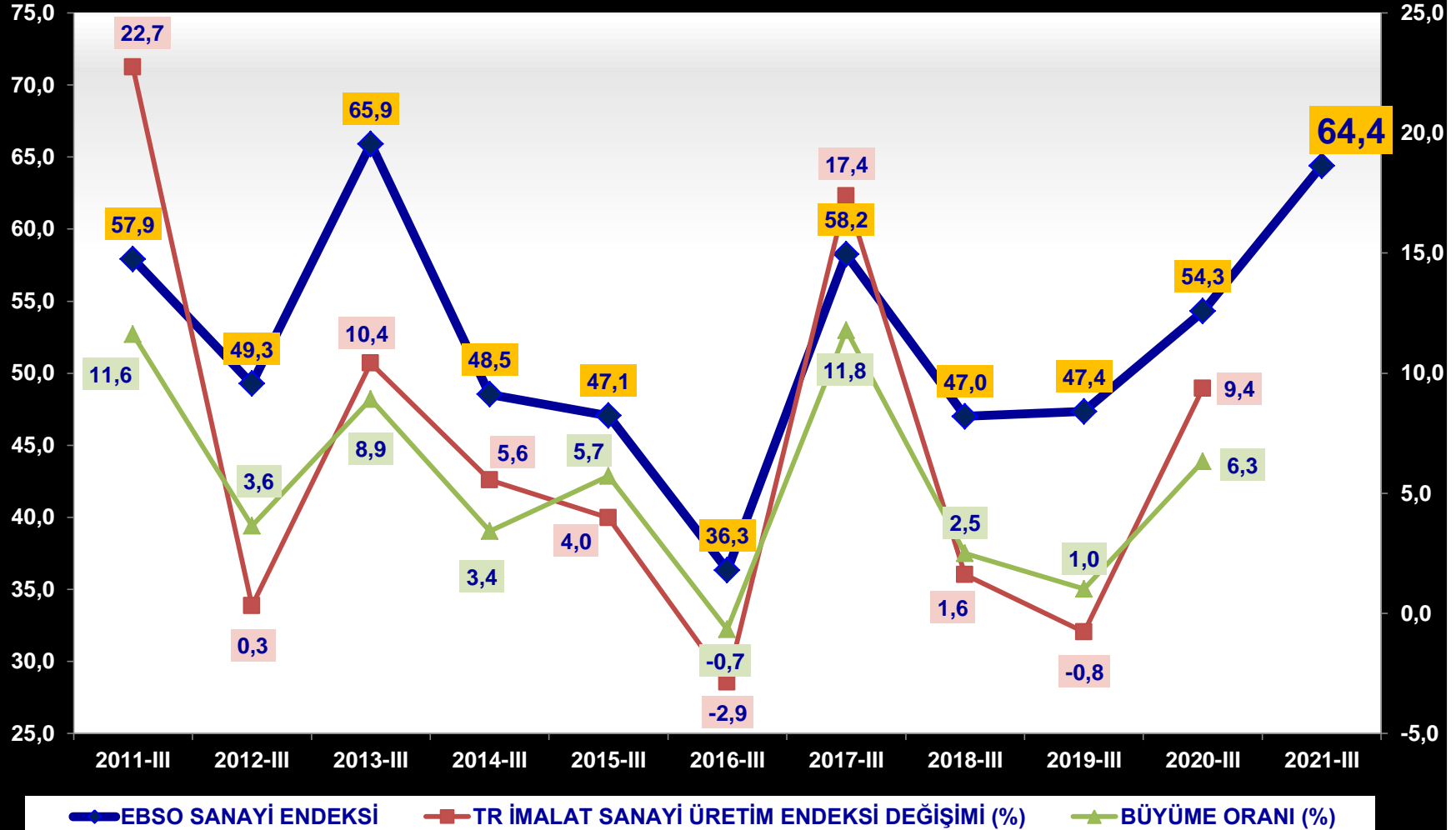
**Son 10 yılın kapasite kullanım oranı ortalaması; EBSO üyelerinde %63, Türkiye genelinde %76'dır.**

# YILLAR İTİBARI İLE III. ÇEYREK KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)



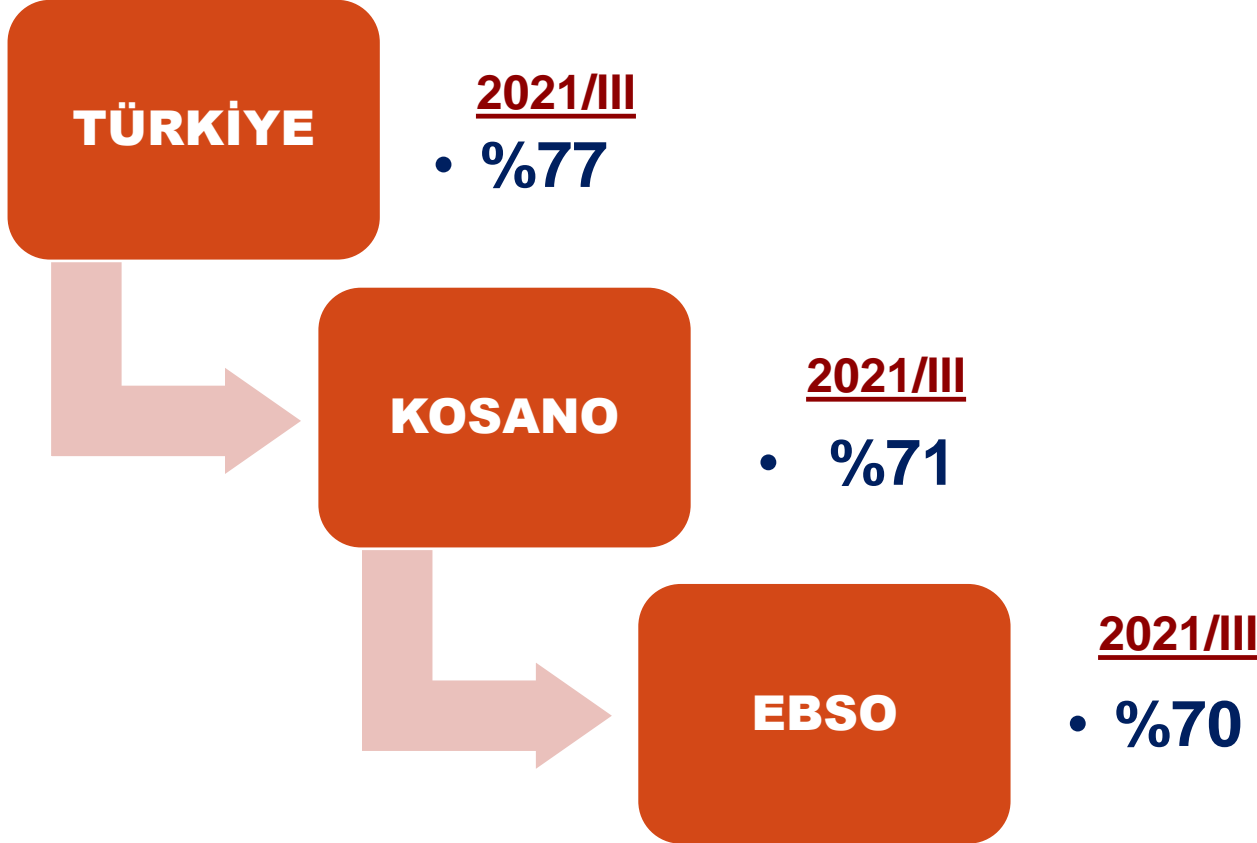
2021 yılı III. çeyrek kapasite kullanım oranı, 2020 yılı III. çeyrek ile kıyaslandığında, **14,1** puanlık bir artış yaşandığı görülmektedir.

# EBSO SANAYİ ENDEKSİ & İMALAT SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ & BÜYÜME ORANI İLİŞKİSİ



Üçüncü çeyrekler itibariyle, **EBSO Sanayi Endeksi** ile Türkiye geneli **İmalat Sanayi Üretim Endeksi** ve **Büyüme Oranları** paralel bir ivme sergilemektedir.

# KARŞILAŞTIRMALI KAPASİTE KULLANIM ORANI (%)



EBSO üyelerinin kapasite kullanım oranının daha düşük görünmesi, teknik olarak işletmelerin geleceği düşünerek gereğinden büyük kurulması ile ilişkilendirilebilir. Bununla birlikte; gerek Türkiye geneli, gerekse Kocaeli ile kapasite kullanım eğilimlerinin benzeşmesi ölçümün sağlıklı olduğunu da ortaya koymakta olup, **bir önceki çeyreğe göre Türkiye genelinde 1 puan, EBSO'da 9 puan artış olduğu gözlenmiştir.**



# 2021 YILI III. ÇEYREK AÇIKLANAN VERİLER

| EKONOMİK GÖSTERGELER - TÜRKİYE                            | 2021/II | 2021/III | DEĞİŞİM (%) |
|---|---------|----------|-------------|
| Yİ ÜFE (%)  | 38,8    | 44,8     | 15,5        |
| Karşılıksız İşlemi Yapılan Çekler (Adet)                  | 38.580  | 42.581   | 10,4        |
| Ekonomik Güven Endeksi                                    | 94,8    | 101,1    | 6,6         |
| PMI   | 50,3    | 53,5     | 6,4         |
| Reel Kesim Güven Endeksi                                  | 111,4   | 114,0    | 2,3         |
| Kapasite Kullanım Oranı (%)                               | 75,9    | 77,3     | 1,8         |
| Dolar   | 8,4     | 8,5      | 1,6         |
| Euro  | 10,08   | 10,06    | -0,2        |
| Tüketici Güven Endeksi                                    | 79,7    | 79,1     | -0,8        |
| Karşılıksız İşlemi Yapıldıktan Sonra Ödenen Çekler (Adet) | 8.391   | 5.432    | -35,3       |

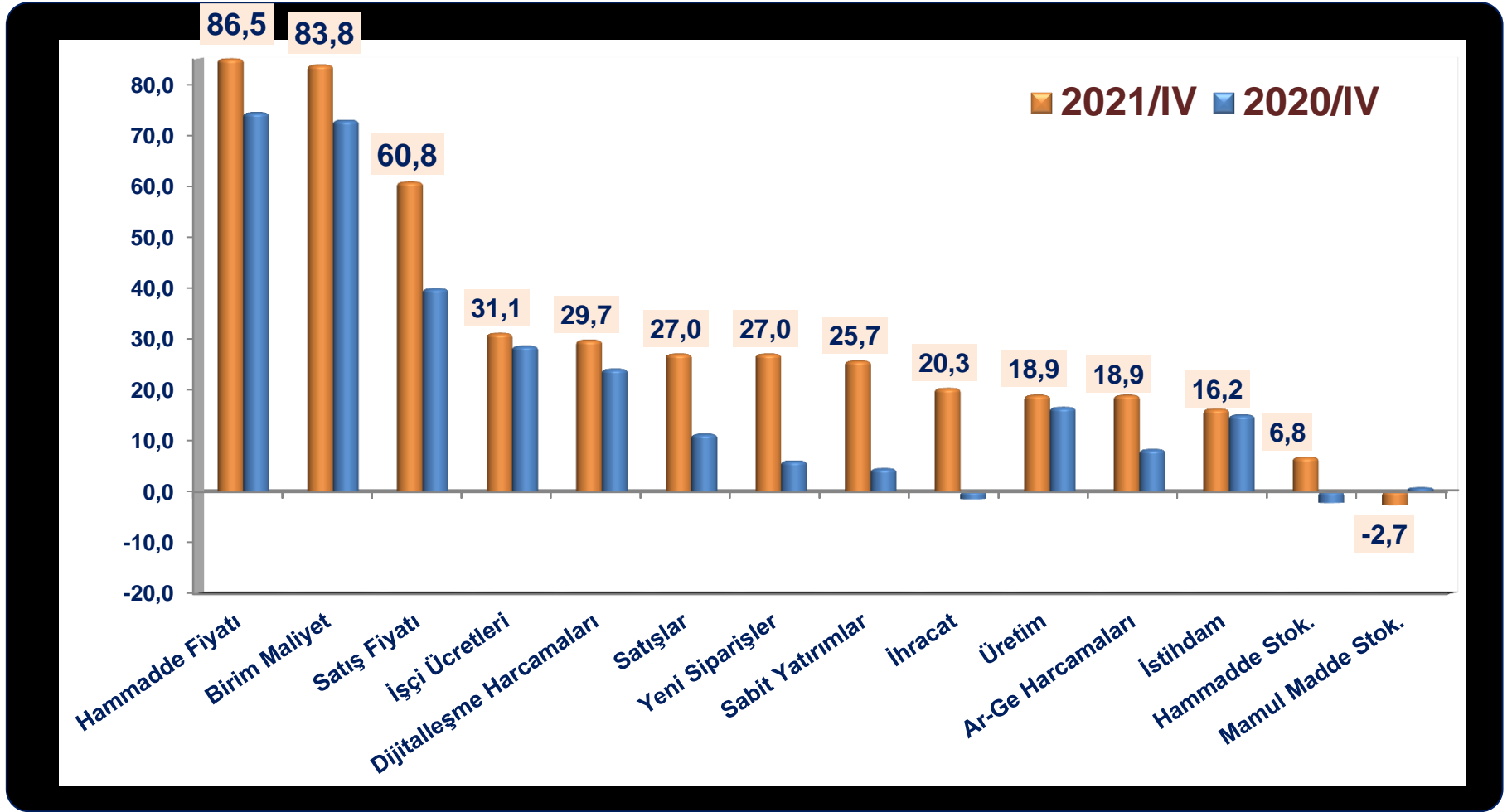
2021 yılı III. çeyrek verileri, bir önceki çeyrek ile kıyaslandığında; euro, tüketici güven endeksi ve karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen çek adedi verileri dışında tüm verilerde artış gözlenmiştir.

# 2021 YILI III. ÇEYREKTE NET GERÇEKLEŞME



Net gerçekleşme; ilgili başlıklarda gerçekleşen artış ve azalışın farkından elde edilir. Üyelerin **%91,9'u** 2021'in üçüncü çeyreğinde ilk sırada, **birim maliyet** arttığını ifade etmiştir. Onu, hammadde fiyatları ve satış fiyatları izlemiştir.

# 2021 YILI IV. ÇEYREK İÇİN NET BEKLENTİLER



Üyelerin **%86,5'i** 2021 yılının dördüncü çeyreğinde **hammadde fiyatlarının** ilk sırada artacağını, birim maliyet ve satış fiyatlarının bunu izleyeceğini belirtmiştir.

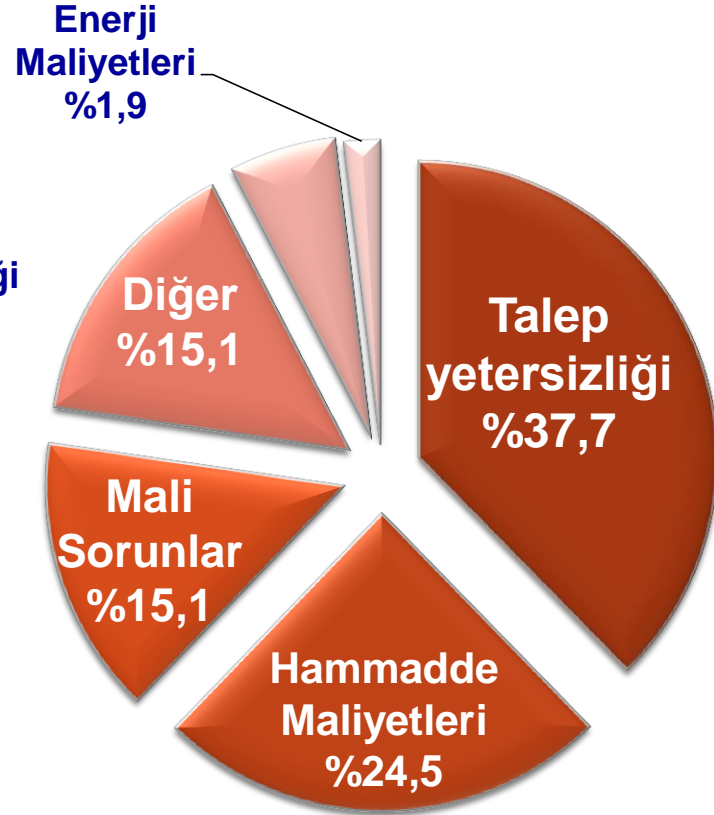
# FASON ÜRETİM PAYI

2021 yılı üçüncü çeyrekte **fason üretim oranı %48,45** olarak gerçekleşmiştir.

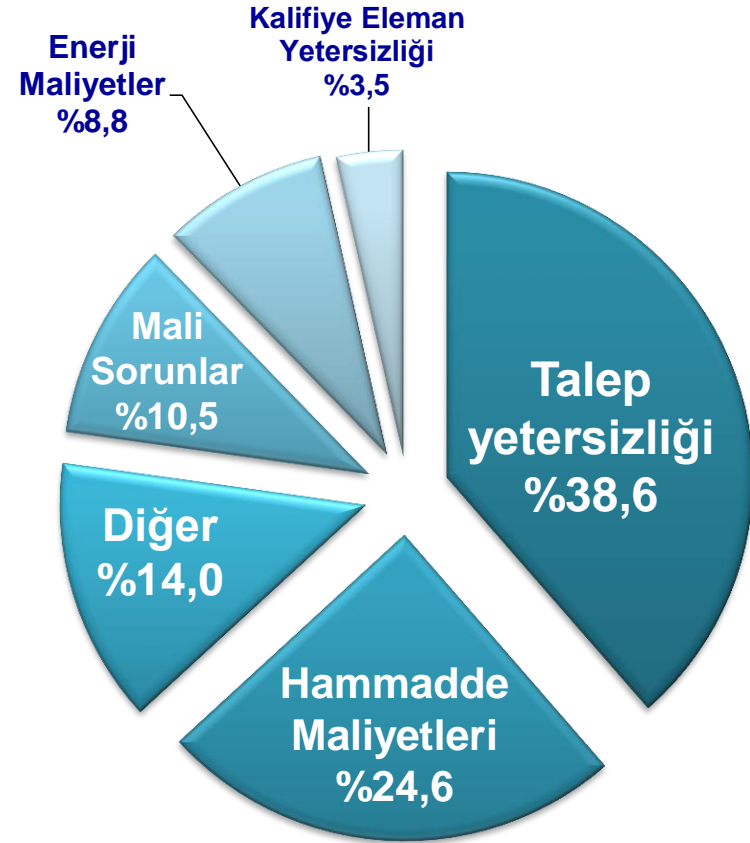


# ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

2021/II



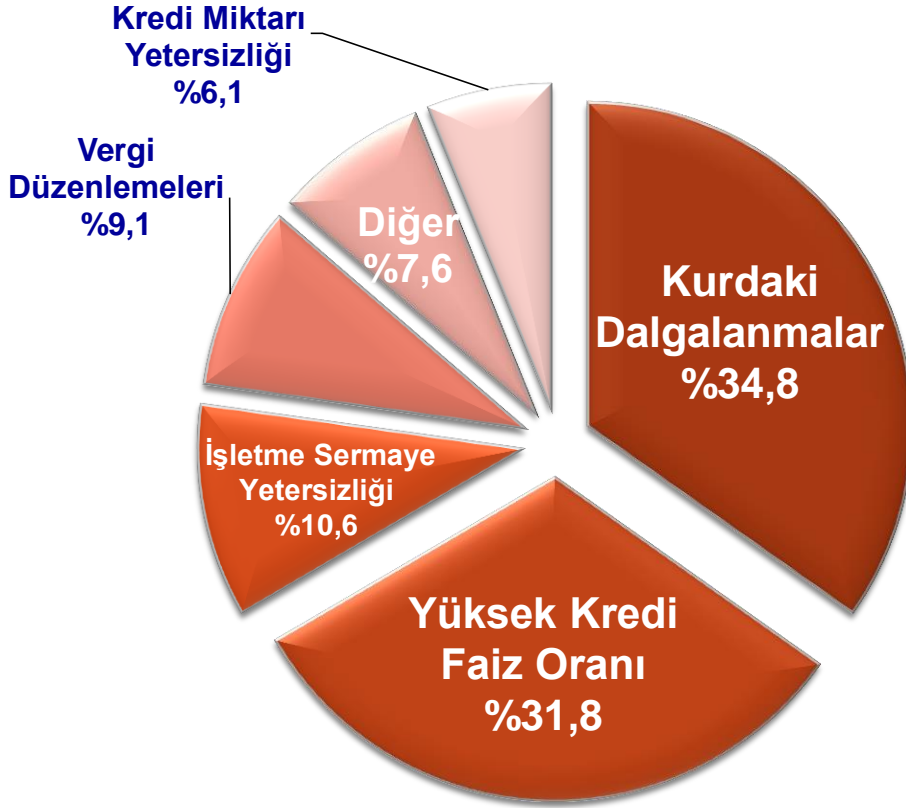
2021/III



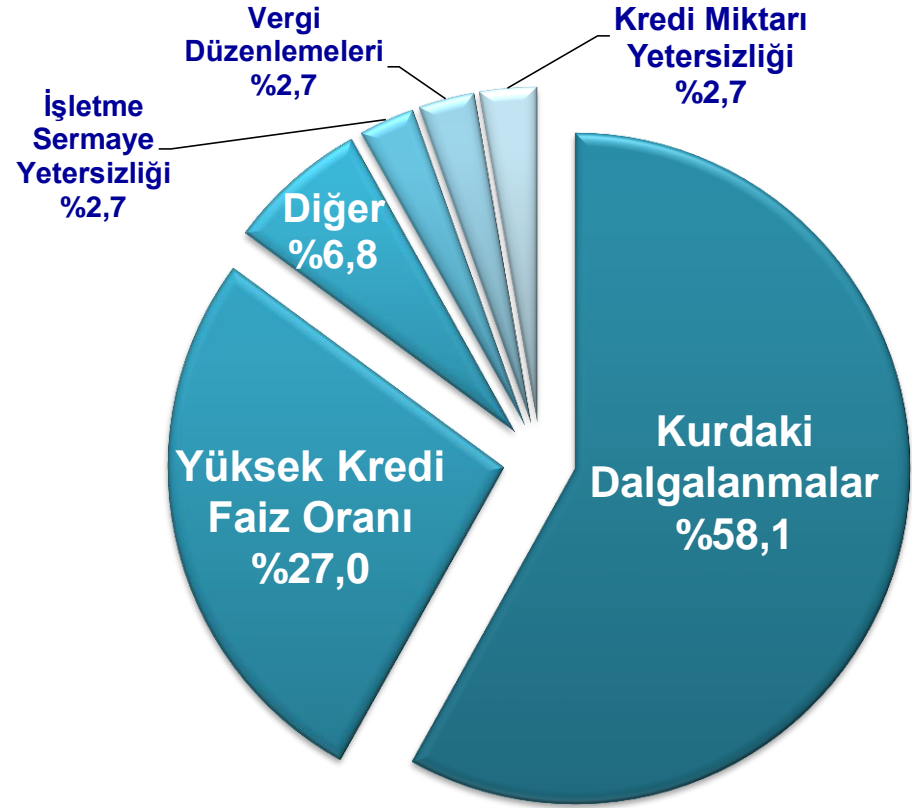
2021 yılının üçüncü çeyreği için ankete cevap veren firmaların **%38,6'sı talep yetersizliğini**, atıl kapasite ile çalışmada öncelikli olarak göstermektedir. İkinci sırada hammadde maliyetleri, üçüncü sırada diğer konular yer almıştır.

# MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

2021/II



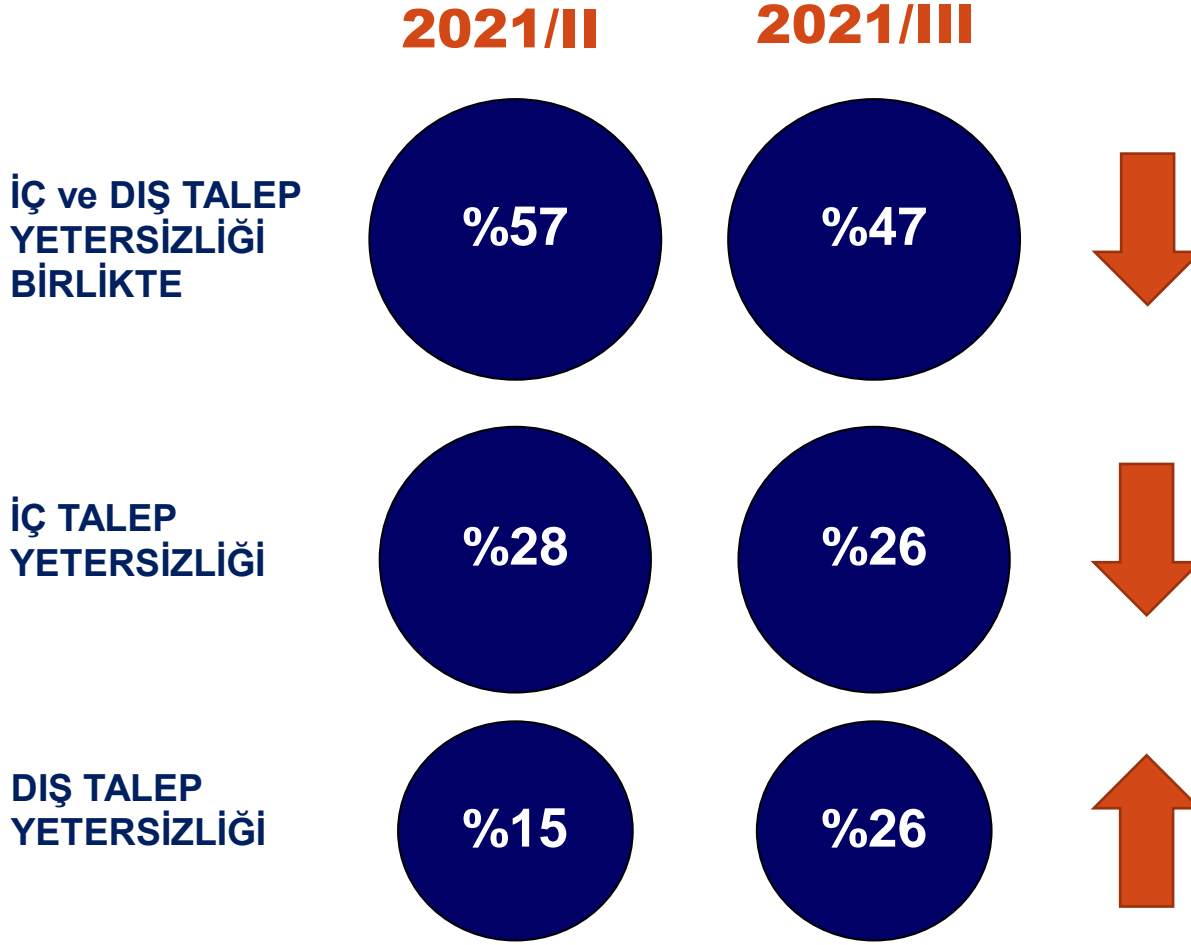
2021/III



2021 yılı III. çeyrekte mali sorunların nedenleri;

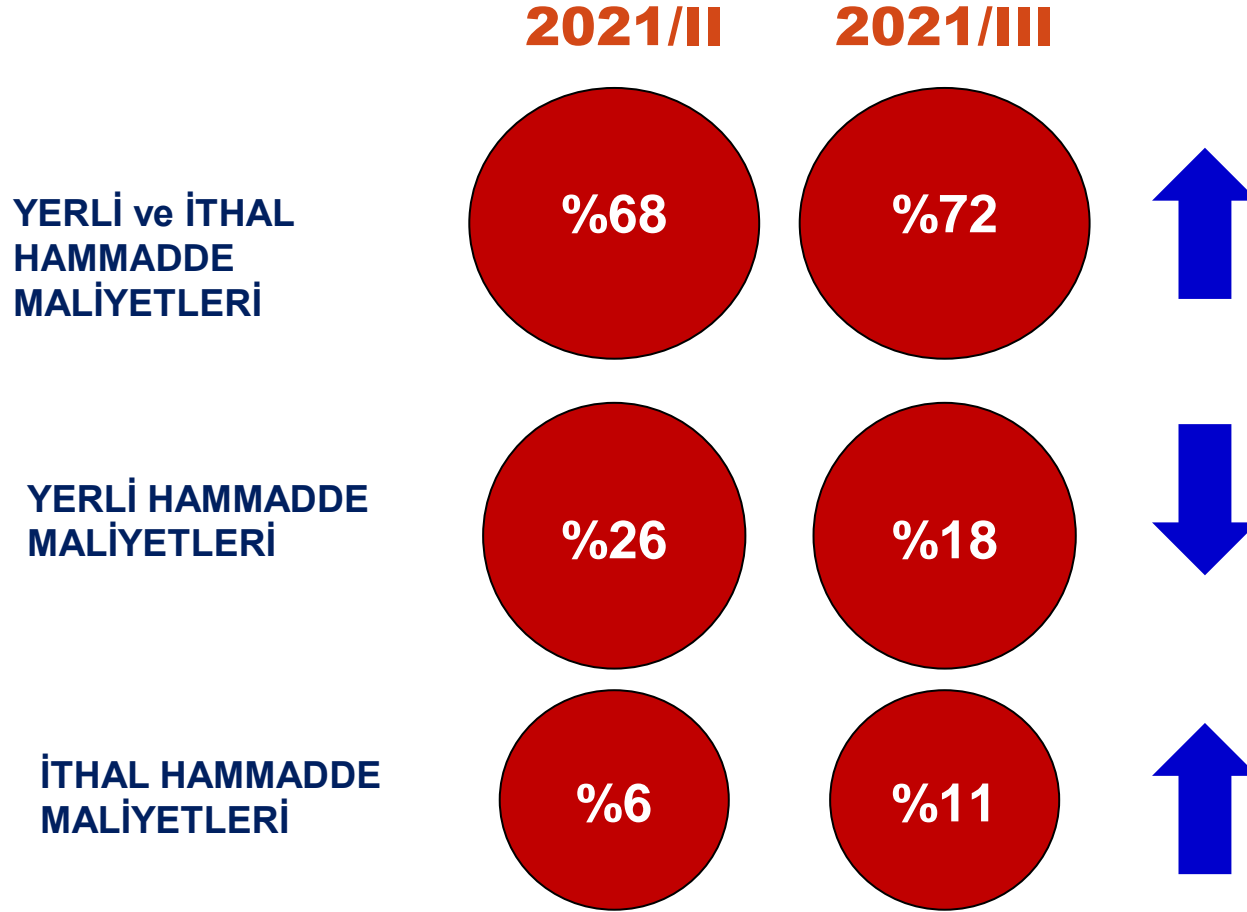
**%58,1** ile ilk sırayı **Kurdaki Dalgalanmalar**, ikinci sırada **%27,0** ile **Yüksek Kredi Faiz Oranı**, üçüncü sırada **%6,8** ile **Diğer konular** gelmektedir.

# TALEP YETERSİZLİĞİ SEBEPLERİ



Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden ilk sırada gösterilen talep yetersizliğinde 2021 yılı üçüncü çeyrekte firmaların **%47'si iç ve dış talep yetersizliğinin birlikte yaşandığını** belirtmiştir.

# HAMMADDE MALİYETLERİ



Atıl Kapasite ile çalışma nedenlerinden 2. sırada gösterilen hammadde maliyetlerinde 2021 yılı üçüncü çeyrekte firmaların **%72'si hem yerli hem de ithal hammadde temininde** sorun yaşadığını belirtmiştir.



# EK TABLO 1 ATIL KAPASİTE İLE ÇALIŞMA NEDENLERİ

| (%)         | Mali Sorunlar | Talep Yetersizliği | Hammadde Maliyetleri | Enerji Maliyetleri | Kalifiye Eleman Yetersizliği | Diğer       |
|-------------|---------------|--------------------|----------------------|--------------------|------------------------------|-------------|
| 2017/I      | 7,6           | 17,1               | 15,9                 | 17,7               | 23,1                         | 18,6        |
| 2017/II     | 9,9           | 13,7               | 18,0                 | 18,6               | 19,6                         | 20,2        |
| 2017/III    | 8,3           | 16,5               | 17,6                 | 18,0               | 21,0                         | 18,7        |
| 2017/IV     | 6,9           | 17,7               | 17,3                 | 21,3               | 19,9                         | 17,0        |
| 2017/YILLIK | <b>8,2</b>    | <b>16,3</b>        | <b>17,2</b>          | <b>18,9</b>        | <b>20,9</b>                  | <b>18,6</b> |
| 2018/I      | 6,6           | 15,3               | 19,2                 | 18,7               | 22,4                         | 18,0        |
| 2018/II     | 12,1          | 40,3               | 18,5                 | 6,5                | 9,7                          | 12,9        |
| 2018/III    | 14,0          | 36,3               | 21,7                 | 5,1                | 8,3                          | 14,6        |
| 2018/IV     | 18,5          | 35,7               | 15,3                 | 5,1                | 4,5                          | 8,9         |
| 2018/YILLIK | <b>12,8</b>   | <b>31,9</b>        | <b>18,7</b>          | <b>8,8</b>         | <b>11,2</b>                  | <b>13,6</b> |
| 2019/I      | 16,7          | 41,7               | 13,7                 | 3,0                | 2,4                          | 7,1         |
| 2019/II     | 15,8          | 39,8               | 13,5                 | 3,8                | 1,5                          | 9,8         |
| 2019/III    | 22,3          | 35,8               | 12,4                 | 4,1                | 2,6                          | 9,3         |
| 2019/IV     | 12,6          | 40,7               | 11,1                 | 7,4                | 3,0                          | 11,9        |
| 2019/YILLIK | <b>16,9</b>   | <b>39,5</b>        | <b>12,7</b>          | <b>4,6</b>         | <b>2,4</b>                   | <b>9,5</b>  |
| 2020/I      | 16,9          | 46,5               | 14,1                 | 9,9                | 2,8                          | 9,9         |
| 2020/II     | 19,3          | 45,4               | 11,8                 | 4,2                | 1,7                          | 17,6        |
| 2020/III    | 13,0          | 50,9               | 12,0                 | 3,7                | 4,6                          | 15,7        |
| 2020/IV     | 10,2          | 55,1               | 12,2                 | 4,1                | 6,1                          | 12,2        |
| 2021/I      | 19,3          | 43,9               | 22,8                 | 5,3                | 1,8                          | 7,0         |
| 2021/II     | 15,1          | 37,7               | 24,5                 | 1,9                | 5,7                          | 15,1        |
| 2021/III    | <b>10,5</b>   | <b>38,6</b>        | <b>24,6</b>          | <b>8,8</b>         | <b>3,5</b>                   | <b>14,0</b> |

# EK TABLO 2 MALİ SORUNLARIN NEDENLERİ

| (%)                | Yüksek Kredi Faiz Oranları | Kredi Miktarı Yetersizliği | İşletme Sermaye Yetersizliği | Vergi Düzenlemeleri | Kurdaki Dalgalanmalar | Diğer       |
|--------------------|----------------------------|----------------------------|------------------------------|---------------------|-----------------------|-------------|
| 2017/I             | 16,5                       | 23,5                       | 21,2                         | 21,1                | -                     | 17,7        |
| 2017/II            | 16,5                       | 22,3                       | 23,4                         | 19,7                | -                     | 18,1        |
| 2017/III           | 15,0                       | 22,6                       | 24,2                         | 19,7                | -                     | 18,6        |
| 2017/IV            | 13,8                       | 22,4                       | 20,5                         | 21,4                | -                     | 21,9        |
| <b>2017/YILLIK</b> | <b>15,5</b>                | <b>22,7</b>                | <b>22,3</b>                  | <b>20,5</b>         | <b>-</b>              | <b>19,1</b> |
| 2018/I             | 14,5                       | 21,8                       | 22,6                         | 20,7                | -                     | 20,3        |
| 2018/II            | 34,7                       | 4,8                        | 8,1                          | 7,3                 | 36,3                  | 11,0        |
| 2018/III           | 34,4                       | 5,2                        | 6,3                          | 4,2                 | 41,7                  | 8,3         |
| 2018/IV            | 35,7                       | 3,8                        | 8,3                          | 6,4                 | 38,2                  | 7,6         |
| <b>2018/YILLIK</b> | <b>29,8</b>                | <b>8,9</b>                 | <b>11,3</b>                  | <b>9,7</b>          | <b>38,7*</b>          | <b>11,8</b> |
| 2019/I             | 38,7                       | 7,1                        | 7,7                          | 4,2                 | 38,1                  | 4,2         |
| 2019/II            | 40,6                       | 4,5                        | 6,8                          | 7,5                 | 33,1                  | 7,5         |
| 2019/III           | 36,3                       | 5,7                        | 7,8                          | 5,7                 | 36,3                  | 8,3         |
| 2019/IV            | 26,7                       | 6,7                        | 11,1                         | 10,4                | 35,6                  | 9,6         |
| <b>2019/YILLIK</b> | <b>35,6</b>                | <b>6,0</b>                 | <b>8,4</b>                   | <b>7,0</b>          | <b>35,8</b>           | <b>7,4</b>  |
| 2020/I             | 27,8                       | 10,1                       | 12,7                         | 7,6                 | 30,4                  | 11,4        |
| 2020/II            | 20,0                       | 8,6                        | 10,7                         | 15,0                | 27,9                  | 17,9        |
| 2020/III           | 19,5                       | 5,3                        | 8,3                          | 9,0                 | 45,1                  | 12,8        |
| 2020/IV            | 36,4                       | 18,2                       | 19,7                         | 10,6                | 4,5                   | 10,6        |
| 2021/I             | 27,3                       | 2,3                        | 10,2                         | 10,2                | 43,2                  | 6,2         |
| 2021/II            | 31,8                       | 6,1                        | 10,6                         | 9,1                 | 34,8                  | 7,6         |
| <b>2021/III</b>    | <b>27,0</b>                | <b>2,7</b>                 | <b>2,7</b>                   | <b>2,7</b>          | <b>58,1</b>           | <b>6,8</b>  |

Kaynak: EBSO Araştırma \*Son 3 çeyreğin ortalamasıdır.

# EK TABLO 2 NET GERÇEKLEŞEN YENİ SİPARİŞLER

|                 | YENİ SİPARİŞLER (%) |             |             |             |
|-----------------|---------------------|-------------|-------------|-------------|
|                 | ARTTI               | AZALDI      | AYNI KALDI  | NET DURUM   |
| <b>2018/II</b>  | 35,5                | 10,5        | 54,0        | 25,0        |
| <b>2018/III</b> | 21,9                | 32,3        | 45,8        | -10,4       |
| <b>2018/IV</b>  | 23,6                | 34,4        | 42,0        | -10,8       |
| <b>2019/I</b>   | 26,2                | 33,3        | 40,5        | -7,1        |
| <b>2019/II</b>  | 21,8                | 31,6        | 46,6        | -9,8        |
| <b>2019/III</b> | 27,5                | 33,2        | 39,4        | -5,7        |
| <b>2019/IV</b>  | 27,4                | 21,5        | 51,1        | 5,9         |
| <b>2020/I</b>   | 20,3                | 46,8        | 32,9        | -26,6       |
| <b>2020/II</b>  | 22,9                | 52,9        | 24,3        | -30,0       |
| <b>2020/III</b> | 39,8                | 33,1        | 27,1        | 6,8         |
| <b>2020/IV</b>  | 36,4                | 39,4        | 24,2        | -3,0        |
| <b>2021/I</b>   | 42,0                | 18,2        | 39,8        | 23,9        |
| <b>2021/II</b>  | 42,4                | 13,6        | 43,9        | 28,8        |
| <b>2021/III</b> | <b>39,2</b>         | <b>23,0</b> | <b>37,8</b> | <b>16,2</b> |

## EK TABLO 3 FASON ÜRETİM

| DÖNEM    | FASON ÜRETİMİN TOPLAM ÜRETİM İÇİNDEKİ PAYI (%) |
|----------|--|
| 2016/I   | 30,14  |
| 2016/II  | 51,85  |
| 2016/III | 34,78  |
| 2016/IV  | 36,49  |
| 2017/I   | 30,25  |
| 2017/II  | 38,12  |
| 2017/III | 47,17  |
| 2017/IV  | 27,06  |
| 2018/I   | 25,26  |
| 2018/II  | 21,50  |
| 2018/III | 48,86  |
| 2018/IV  | 37,91  |
| 2019/I   | 36,33  |
| 2019/II  | 40,66  |
| 2019/III | 41,33  |
| 2019/IV  | 52,40  |
| 2020/I   | 35,33  |
| 2020/II  | 50,14  |
| 2020/III | 46,06  |
| 2020/IV  | 66,89  |
| 2021/I   | 66,72  |
| 2021/II  | 56,56  |
| 2021/III | 48,45  |